

Szakértői vélemény
a BÁCSHOSZ halgazdálkodási vízterületein bekövetkezett kora tavaszi ponty
elhullásról

A hal életében a hőmérséklettől függően különböző életszakaszok vannak éves periodicitással ismétlődve. A ponty számára optimális hőmérséklet a 20–24 °C közötti tartomány, ahol optimális a növekedés és táplálkozás, 24 °C-ig nő a növekedés, ~28 °C felett már romlik. Tűrési tartomány (életben maradás) kb. 0–35 °C (rövid ideig), gyakorlatban 4–30 °C között aktív, 10 °C alatt lelassul, 30 °C felett - stressz, oxigénhiány, elhullás veszély áll be.

A pontynál vannak hőmérsékleti fázisok, úgymint 4-6 °C „kvázi” téli állapot, amikor az anyagcsere minimális, mozgás alig van, az immunrendszer pedig gyenge. **6-10 °C a legkritikusabb tartomány, az anyagcsere már indulna, de még instabil, az immunrendszer még nagyon sérülékeny. Ebben a fázisban a leggyakoribbak a megbetegedések, a stresszhatás sokszor itt jelenik meg a legerőteljesebben.** 10-15 °C az átmeneti zóna, az anyagcsere már aktívabb de még nem stabil. És van még a 18-24 °C-os zóna ami az optimális stabil zóna ahol stabil a fiziológia és jó a regenerációs képesség. Ez a legbiztonságosabb telepítési hőmérsékleti tartomány.

Az idei tél keretében volt egy hosszabb nagyon hideg periódus, amikor a halak téli állapotban voltak, azaz minimális energiát használtak fel az élettevékenységük során, és volt egy szintén hosszabb időszak, amikor az átmeneti zóna és a téli állapot között, a legkritikusabb hőmérsékleti zónában (6-10 °C) voltak. Ekkor a téli nyugalmi állapotnál több tartalék energiát használtak el élettevékenységük fenntartására, viszont a táplálkozásuk és az anyagcseréjük még nem indult be, az immunrendszer nem erősödött meg és legyengülve jutottak el a téli időszak végére. Amennyiben ezen a ponton egy folyamatos és tartós felmelegedés következett volna be és viszonylag rövid idő alatt elérte volna a víz hőmérséklete az átmeneti állapotra (10-15 °C), de még inkább az optimális zónára (18-24 °C) jellemző hőmérsékletet semmi gond nem lenne. De a telet egy elhúzódó hideg tavaszi időszak követte, amely még most is tart (április közepén a vízfelszín hőmérséklete még csak 13,73 °C, ami azt jelenti, hogy vízmélységtől függően ugyan, de az aljzat fölött még mindig csak 8-10 °C van), így az anyagcsere nem tudott beindulni, az immunrendszer nem erősödött meg, a halak egy jelentős energia deficittel terheltek és legyengültek. Ezt kihasználva olyan baktériumok és gombák váltak képessé arra, hogy megbetegítsék őket, amelyek folyamatosan jelen vannak a vízterben (Aeromonas, Pseudomonas baktériumok és a Saprolegnia penészgomba, amely egy kifejezetten hidegvízi faj), és ha a halak immunrendszere és ellenállóképessége megfelelő nem képesek betegséget okozni nekik. A fertőzés a leggyengébb egyedek esetében elhulláshoz vezetett. A kipirosodott has és a megduzzadt végbélnyílás kifejezetten az Aeromonas/Pseudomonas fertőzés tünete. A Saprolegnia penészgomba megtelepedése már inkább másodlagos fertőzésnek tekinthető.

Az ebben az időszakban végzett haltelepítés egy jelentős stresszhatást jelent a halaknak, ami szintén negatívan hat az immunrendszerre, megnöveli a kortizol stresszhormon szintjét, ami tovább gyengíti az immunrendszert, illetve a mechanikai sérülések, a nyálka ledörzsölődése a hálótól, száktól és a szállítási zsúfoltságtól fertőzési kaput nyit a baktériumok számára és

ilyenkor még az egyébként egészséges halállományban is jelentkezik elhullás a telepítést követően. Azonban ha az időjárás a telepítést követően kedvező, ez az elhullás a természetes szállítási veszteséget nem haladja meg. Sajnos az idén nem ez történt.

Összefoglalva, az elhullás oka az idei évben nem a tartási körülményekben, a vízminőségben vagy a halak minőségében keresendő, hanem egyértelműen a kedvezőtlen téli és tavaszi időjárási viszonyokra, a tartós és alacsony hőmérsékletre vezethető vissza.

Békésszentandrás, 2026. április 24.

Dr. Gorda Sándor
okleveles halászati szakmérnök